No. 1206 | Zaterdag 9 Februari 1907. | 24ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao 8 Februari.

De Kerkvervolging in Frankrijk.

V.

Z. H. de Paus, Pius X, heeft aan de Bisschoppen, Priesters en Geloovigen van Frankrijk een encycliek gezonden, beginnende met de woorden: „*Une fois encore les graves événements.*" De voornaamste gedeelten daarvan zullen wij hieronder vertaald laten volgen.

Na gewezen te hebben op den smartelijken weerklank, dien de vervolging en het lijden van Frankrijk's Katholieken gewekt hebben in geheel de katholieke wereld en voornamelijk in het hart van den Vader der Christenheid zelven, spreekt Z. H. aldus:

„Onder deze wreede beproevingen heeft de Meester, het is waar, een troost gemengd, zoo kostbaar, als ons hart dien slechts verlangen kan. Wij smaken dien tengevolge van uwe onwrikbare gehechtheid aan de Kerk, van uwe onwankelbare trouw aan den Apostolischen Stoel en die sterke en krachtige éénheid, die onder u heerscht. Reeds te voren waren Wij van die trouw en die eenheid verzekerd, want wij kennen te goed den adel en de edelmoedigheid van het hart der Franschen, om te moeten vreezen, dat te midden van den slag in uwe rangen de tweedracht sluipen zou. Toch ondervinden Wij niettemin een onuitsprekelijk gevoel van vreugde bij het heerlijk schouwspel, dat uwe houding op het oogenblik biedt en, terwijl Wij u hoogelijk voor geheel de Kerk prijzen, zegenen Wij daarvoor uit het diepst van Ons hart den Vader der barmhartigheid en den Gever van alle gaven."

Doch „zijn toevlucht te nemen tot dien oneindig goeden God is des te meer noodzakelijk, nu de strijd, verre van te verminderen, heviger wordt en zich voortdurend uitbreidt. Men wil" — zegt de Paus — „niet alleen het Christelijk geloof tot elken prijs uit de harten rukken, maar zelfs elk geloof, dat den mensch boven de dingen van deze wereld verheft en zijn vermoeiden blik naar den hemel doet slaan. Zinsbegoocheling is inderdaad niet meer mogelijk. Men heeft den oorlog verklaard aan alles wat bovennatuurlijk is, omdat achter dat bovennatuurlijke God zich bevindt en men God wil verbannen uit het hart en den geest van den mensch.

„Die strijd zal verwoed wezen en zonder inperking van de zijde dergenen, die hem voeren. Het is mogelijk en zelfs zeer waarschijnlijk, dat, naarmate hij zich ontwikkelen zal, u beproevingen zullen wachten, nog bitterder, dan die, welke gij reeds ondervonden hebt. De wijsheid gebiedt dus, dat elk van u zich daarop moet voorbereiden. Gij zult dat doen, eenvoudig, wakker en vol vertrouwen; zeker, dat, hoe hevig de strijd ook moge wezen, de overwinning ten slotte zal zijn aan uwe zijde."

„De prijs voor die overwinning', zegt de Paus, „zal uwe éénheid zijn, éénheid op de eerste plaats onder u, éénheid vervolgens ook met den Apostolischen Stoel. Deze dubbele éénheid zal u onoverwinnelijk maken, zij zal het geweld van alle aanslagen breken.

„Onze vijanden hebben zulks overigens zeer goed begrepen. Van het begin af en met een bijzonderen juisten blik, hebben zij hun doel gekozen: ten eerste om u van Ons en van den Stoel van Petrus te scheiden, vervolgens om tweedracht tusschen u te zaaien. Van dat oogenblik af hebben zij hun taktiek niet gewijzigd; zij zijn er telkens en op alle manieren op teruggekomen, deze in omwikkelde, behendig gekozen bewoordingen, gene op grove en cynische wijze. Listige beloften, onteerende premiën, welke het schisma werden aangeboden, dreigementen en gewelddadigheden, alles is er bij te pas gekomen en gebruikt geworden. Maar uw helderziende trouw heeft al deze pogingen doen mislukken. Bedenkende, dat het beste middel om u van Ons te scheiden, was, u alle vertrouwen in den Apostolischen Stoel te ontnemen, hebben zij vervolgens niet geaarzeld om van het spreekgestoelte af en in de pers Onze handelingen verdacht te maken en soms zelfs door te lasteren."

„Les uns avec des formules enveloppantes et pleines d'habilité, les autres avec brutalité et cynisme". Deze woorden brandmerken tegelijkertijd én het huichelachtig manoeuvreeren van een Briand, die gepoogd heeft de Fransche Katholieken te paaien met even valsche als vriendelijk-klinkende beloften en de woeste bedreigingen van een Clemenceau, die meende hun en inzonderheid hun geestelijken leidslieden schrik te kunnen aanjagen met het openen eener toekomst van kwelling, ontbering en armoede. Doch bij monde van haar zichtbaar Hoofd op aarde en Vader antwoordt de Kerk aan haar vervolgers en plunderaars: „Wij vreezen noch uwe gendarmen, noch uwe wetgevers. Neemt onze vrijheden en onze goederen! Wij zullen het erfdeel van ons geloof ongerept bewaren! Wij zullen ons niet verlagen, om te worden medeplichtigen van uwe leugens!"

Na het vermanende gedeelte, hetwelk ongeveer een derde ervan vormt is de overige inhoud van de Encycliek gewijd aan de rechtvaardiging van 's Pausen houding. Dit gedeelte kan men wederom splitsen in twee onderdeelen, van welke het eerste in bijzonderheden de tegen den H. Stoel uitgebrachte beschuldigingen weerlegt en het tweede de verwerping der nieuwe wet-Briand bevat met een daaraan toegevoegd slotwoord.

VOOREERST DAN: DE KERK HEEFT DEN GODSDIENSTOORLOG NIET GEWILD, DOCH DEZE IS HAAR AANGEDAAN.

„De Kerk, zegt men, tracht in Frankrijk den godsdienstoorlog te verwekken, en zij verlangt zelfs, dat een gewelddadige vervolging uitbreke. Zulks is zeker een zeer vreemde beschuldiging. Want de Kerk, gesticht door Hem, die in deze wereld kwam om aan den mensch vrede te brengen en hem met God te verzoenen, zij, die de boodschap van dien vrede over de aarde verkondigt, kan toch zulk een godsdienstoorlog niet willen, daar zij op die wijze haar verheven zending te schande en haar voor aller oog tot een leugen maken zou. Daarenboven weet iedereen het thans, dat, indien de rust der gemoederen in Frankrijk gestoord is, zulks niet geschied is door de Kerk, maar door hare vijanden. De onpartijdige geesten, ook al behooren zij niet tot ons geloof, erkennen, dat, wanneer er in uw geliefd vaderland op godsdienstig terrein gestreden wordt, dit niet geschiedt, wijl de Kerk het eerst den standaard heeft opgeheven, maar wijl men haar den oorlog verklaard heeft. Dien strijd heeft zij vooraf sinds 25 jaren reeds lijdelijk gedragen. Ziedaar de waarheid. De verklaringen, herhaaldelijk afgelegd en nog eens afgelegd in de pers, in congressen en de bijeenkomsten der Loge, zelfs in het Parlement, toonen het even duidelijk aan, als de aanslagen, die men met toenemende kracht en stelselmatig tegen haar heeft bedreven. Deze feiten zijn niet te loochenen en geen woord kan daartegen worden ingebracht. De Kerk wil dus den oorlog niet, den godsdienstoorlog nog minder dan elken anderen, en het tegendeel zeggen, is haar beleedigen en belasteren.

„Zij wenscht evenmin gewelddadige vervolging.

„De vervolging, zij kent haar, daar zij die geleden heeft in alle tijden en onder alle hemelstreken.

„Vele eeuwen door haar doorgeworsteld onder bloedige verdrukking, geven haar het recht met heilige fierheid te zeggen, dat zij de vervolging niet vreest en dat zij telkens, wanneer die noodzakelijk blijkt te zijn, de vervolging zal weten te trotseeren. Doch de vervolging op zich is een kwaad, want zij is een onrecht en zij verhindert den mensch God te aanbidden in vrijheid. De Kerk kan haar dus niet wenschen, zelfs niet met het oog op het goede, dat de Voorzienigheid in haar oneindige wijsheid, er altoos uit laat geboren worden. Daarenboven is de vervolging niet alleen een kwaad, doch ook een smart, en ziehier een nieuwe reden, waarom de Kerk, die de beste der moeders is, uit medelijden met hare kinderen die vervolging nooit zal wenschen.

„Die vervolging, welke men aan de Kerk toeschrijft als door haar gewenscht en waarbij haar vijanden den schijn aannemen, alsof die niet van hen uitgaat, wordt haar niettemin in werkelijkheid aangedaan. Heeft men niet nog zeer onlangs de Bisschoppen, zelfs die door leeftijd en deugden het meest eerbiedwaardig zijn, uit hun paleizen verjaagd, de seminaristen uit de groot- en kleinseminaries gezet, een begin gemaakt met de pastoors uit hun pastorieën te verbannen? Heel de katholieke wereld heeft met droefenis dit schouwspel gezien en over den naam, dien het past aan zoodaning geweld te geven, heeft zij niet geaarzeld."

Doch er is een tweede beschuldiging, eene waardoor de Regeering hoopt de Fransche geestelijkheid te kunnen brengen tot een gevoel van ontstemdheid tegenover den H. Stoel. En hiertegen komt de Paus in verzet door te betoogen: DAT DE KERK GEDWONGEN IS GEWORDEN HAAR STOFFELIJK BEZIT PRIJS TE GEVEN, INDIEN ZIJ GEEN VERRAAD WILDE PLEGEN JEGENS DE INRICHTING, HAAR GESCHONKEN DOOR HAREN STICHTER ZELVEN.

„Wat betreft de kerkelijke goederen, die Wij zouden hebben prijsgegeven, is het van belang op te merken", zegt de Paus, „dat die goederen voor een gedeelte het erfgoed der armen en het nog heiliger erfgoed der overledenen waren. Die goederen los te laten, was der Kerk dus evenmin geoorloofd als ze over te leveren. Zij kon zich die goederen niet anders laten ontnemen dan door geweld. Vandaar dan ook, dat niemand gelooft, dat zij die goederen opzettelijk heeft prijs gegeven, doch alleen gedwongen door de meest gebiedende redenen. Het waren immers de goederen, die haar waren toevertrouwd, en die zij noodig had voor de uitoefening van den eeredienst, voor het onderhoud der heilige gebouwen, voor de vorming der seminaristen, en het onderhoud harer bedienaren. Men heeft haar op de meest schandelijke wijze gesteld voor de keuze tusschen stoffelijk nadeel en eene door haar goed te keuren aanslag op hare Constitutie, die van goddelijken oorsprong is, en zij heeft geweigerd, zelfs met de armoede in het verschiet, liever dan te dulden, dat Gods Stichting werde aangerand. Men heeft haar dus hare goederen ontnomen; niet Zij is het, die ze heeft prijsgegeven. Bijgevolg de goederen der Kerk vacant verklaren op een of ander bepaald tijdstip, indien de Kerk op dat tijdstip in haar midden geen nieuw organisme heeft in het leven geroepen; deze nieuwe instelling onderwerpen aan voorwaarden, die in openlijken strijd zijn met de goddelijke inrichting van die Kerk, aldus in de noodzakelijkheid gesteld om ze te verwerpen; vervolgens deze goederen toewijzen aan derden, alsof die goederen onbeheerde goederen geworden waren en ten laatste verklaren, dat men, door aldus te handelen, niet de Kerk berooft, maar alleen beschikt over goederen, die zij heeft prijsgegeven, dat is niet alleen een drogrede houden, maar spotternij voegen bij de meest pijnlijke berooving. Een berooving overigens, die niet te loochenen valt en die men tevergeefs zal pogen te bemantelen, door te beweren, dat er geen enkel zedelijk lichaam was, waaraan deze goederen konden worden toegewezen; want de Staat is bevoegd rechtspersoonlijkheid te geven aan wie het algemeen belang eischt, dat deze gegeven worde; aan de Katholieke instellingen zoowel als aan de andere, en in elk geval zou het den Staat gemakkelijk zijn geweest de oprichting van vereenigingen voor den eeredienst niet te bin-

den aan voorwaarden, die in directen strijd zijn met de goddelijke Constitutie der Kerk, ten wier dienste zij geacht werden werkzaam te zijn.

„Dan — dit het is juist hetgeen men heeft gedaan ten opzichte der vereenigingen voor den eeredienst. De wet heeft deze zóó georganiseerd, dat haar maatregelen daaromtrent rechtstreeks indruischen tegen de rechten, die, voortvloeiende uit hare instelling, behooren tot het wezen der Kerk, met name wat betreft de kerkelijke hierarchie: onschendbare basis voor zijn werk gelegd door den Goddelijken Meester zelven. Verder, de wet geeft aan deze vereenigingen bevoegdheden, die uitsluitend toekomen aan het kerkelijk gezag, hetzij wat de uitoefening van den eeredienst betreft, hetzij wat aangaat het bezit en de administratie der goederen.

Ten slotte worden niet alleen deze vereenigingen voor den eeredienst aan de kerkelijke jurisdictie onttrokken, maar wordt ook nog de wettiging ervan gesteld onder het burgerlijk gezag.

„Ziedaar hetgeen er Ons in Onze vorige encyclieken toe geleid heeft, deze vereenigingen voor den eeredienst te veroordeelen, ondanks de stoffelijke offers, welke deze veroordeeling medebrengt."

En door aldus op te treden, heeft de Paus niet gehandeld uit willekeur, noch onder den invloed van verbolgenheid tegenover Frankrijk.

„Men heeft Ons ook beschuldigd van partijdigheid en inconsequentie. Men heeft gezegd, dat Wij geweigerd hebben in Frankrijk goed te keuren, hetgeen goedgekeurd is in Duitschland. Maar dit verwijt mist evenzeer allen grond als alle billijkheid. Want, ofschoon de Duitsche wet op zeer vele punten veroordeelenswaardig was en zij slechts geduld is geworden om grooter kwaad te voorkomen, zijn toch de toestanden geheel en al verschillend, en erkent de Duitsche wet uitdrukelijk, de katholieke hierarchie hetgeen de Fransche wet niet doet.

Wat betreft de jaarlijks af te leggen verklaring, voor de oefening van den eeredienst geëischt, zij bood niet al de wettelijke zekerheid, die men recht had te verlangen. Niettemin — ofschoon in beginsel het bijeenkomen der geloovigen in de kerken geen enkel der constitutieven elementen bevat die, eigen zijn aan de openbare vereenigingen, en het inderdaad een lakenswaardig pogen is het met deze te willen gelijk stellen,— zou de Kerk, om grooter kwaad te voorkomen, er toe hebben kunnen geleid worden deze verklaring toe te staan. Maar door vast te stellen, dat „de pastoor of de kapelaan in hun kerk niet meer zouden zijn dan iemand, die ervan zonder eenigen rechtstitel gebruik maakt, dat hij het recht niet zou hebben, eenige daad van administratieven aard te verrichten, heeft men de bedienaren van den eeredienst, in de uitoefening van hun ambt zelf, in een zóó vernederenden en onzekeren toestand geplaatst, dat, onder dusdanige omstandigheden, de verklaring niet kon worden aanvaard."

De Paus is verplicht ook de nieuwe wet-Briand te veroordeelen.

„Blijft nog over, zegt Z. H., de wet kort geleden door de Kamers aangenomen. Ten opzichte van de kerkelijke goederen is deze wet een wet van berooving, een wet van verbeurdverklaring en heeft zij de uitplundering der Kerk voltooid. Ofschoon haar Goddelijke Stichter arm geboren is in een kribbe en arm gestorven is op een kruis, ofschoon zij zelf de armoede van het begin van haar bestaan af heeft gekend, behooren toch de goederen, welke zij in handen had, haar niettemin geheel toe als haar eigendom en had niemand het recht dien te ontnemen.

„Deze eigendom, onder geen enkel opzicht haar te betwisten, was nog door den Staat officieel bekrachtigd, deze mocht dat recht bijgevolg niet schenden.

„Wat aangaat de uitoefening van den eeredienst, heeft de wet de anarchie georganiseerd. Wat zij voor al invoert, is de onzekerheid en de willekeur. Onzekerheid of de gebouwen voor den eeredienst, altijd voor niet-toewijzing vatbaar, intusschen ter beschikking van de geestelijkheid en de geloovigen zullen gesteld worden of niet, en voor hoe lang; administratieve willekeur, die de voorwaarden van het vruchtgebruik regelt, welk vruchtgebruik buitengewoon moeilijk gemaakt wordt.

„Wat den eeredienst betreft, zooveel verschillende toestanden in Frankrijk als er gemeenten zijn; in elke parochie de priester overgeleverd aan de genade van het gemeentelijk bestuur, en bijgevolg een conflict mogelijk gemaakt van het eene einde van het land tot het andere.

„Daarentegen, de verplichting om alle, zelfs de zwaarste lasten te dragen en terzelfdertijd draconische beperking in wat de hulpbronnen betreft, bestemd om aan die lasten tegemoet te komen.

„Deze wet, ofschoon pas aangenomen, heeft reeds ontelbare en scherpe critieken uitgelokt van mannen, die zonder onderscheid tot alle politieke partijen behooren en tot alle godsdienstigen richtingen en reeds deze critieken alleen zouden voldoende zijn om haar te veroordeelen.

„Het is gemakkelijk uit hetgeen wij U, Eerwaardige Broeders en welbeminde Zonen, in herinnering hebben gebracht, op te maken, dat deze wet de Scheidings-wet verscherpt en Wij haar derhalve slechts verwerpen kunnen.

„De vage en dubbelzinnige tekst van sommige artikelen dezer wet werpt een nieuw licht op het doel, dat Onze vijanden nastreven. Zij willen de Kerk vernietigen en Frankrijk ontkerstenen, gelijk Wij reeds hebben gezegd, maar zonder dat het volk daarop te veel acht slaat, of daaraan, om zoo te zeggen, zijn aandacht schenkt. Als hun ondernemen werkelijk was in het belang des volks, gelijk zij voorwenden, zouden zij niet aanzelen het met open vizier door te zetten om daarvan fier de volle verantwoordelijkheid op zich te nemen. Maar, wel verre van die verantwoordelijkheid te willen dragen, wijzen zij haar van zich af; zij verwerpen haar en, ten einde beter te slagen, werpen zij haar terug op hun slachtoffer, de Kerk. Van al de andere bewijzen is dit het meest welsprekend voor de waarheid, dat hun noodlottig werk niet beantwoordt aan de wenschen des lands.

„Het is overigens tevergeefs dat zij, na Ons in de wreede noodzakelijkheid gebracht te hebben, de door hen gemaakte wetten af te wijzen, — ziende het kwaad, dat zij over het vaderland hebben doen nederdalen en gevoelend de algemeene verontwaardiging, die als een langzame vloed tot hen opstijgt — trachten de openbare meening te misleiden, en de verantwoordelijkheid van zooveel kwaad te doen terugvallen op Ons. Hun poging zal niet slagen."

Met de uitvaardiging dezer derde Encycliek over den kerkelijk-godsdienstigen strijd, en bepaaldelijk door den toestand, waarin de Fransche Regeering de Katholieken gebracht heeft, in zoo energieken en zoo scherpen vorm te veroordeelen, heeft de Paus slechts een gebiedenden plicht vervuld. Z. H. verklaart dit in het volgende slotwoord:

„Wat Ons betreft, Wij hebben Onzen plicht vervuld, gelijk ieder Roomsche Opperpriester dien zou vervuld hebben. Het verheven ambt, waarmee de Hemel Ons heeft willen bekleeden, niettegenstaande Onze onwaardigheid, en het geloof aan den Christus zelven, een geloof, dat Gij met Ons belijdt, schreven Ons dit gedrag voor. Wij zouden niet anders hebben kunnen handelen, zonder Ons geweten met voeten te treden, zonder ontrouw te worden aan den eed, dien Wij gezworen hebben, toen Wij den Stoel van den H. Petrus beklommen, en zonder de katholieke hierachie te schenden, den grondslag, door Onzen Heer Jesus Christus aan de Kerk gegeven. Wij wachten dus zonder vrees het oordeel der geschiedenis. Zij zal getuigen, dat Wij, de oogen onafgewend gericht op de hoogere rechten van God, die Wij verdedigen, geenszins beoogden, de wereldlijke macht te vernederen, noch eenigen regeeringsvorm te bestrijden, maar het onaantastbaar werk van Onzen Heer en Meester, Jesus Christus, hebben willen beschermen. Zij zal getuigen, dat wij u beschermd hebben met al de kracht van Onze onuitsprekelijke teederheid, o welbeminde Zonen; dat Wij voor de Kerk, wier oudste dochter de Kerk van Frankrijk is, den eerbied hebben geëischt en blijven eischen voor hare hierarchie, de onschendbaarheid van haar goederen en hare vrijheid; dat, als men Ons verzoek had ingewilligd, de godsdienstvrede in Frankrijk niet zou verstoord zijn, en dat op den dag, dat men naar Ons zal willen luisteren, die zoo vurig verlangde vrede zal terugkeeren.

„Zij zal ten slotte getuigen, dat, indien Wij, te voren overtuigd van uwe grootsche edelmoedigheid niet geaarzeld hebben, tot u te zeggen, dat het uur der offers geslagen is, — Wij zulks deden om de wereld in den naam van den Meester aller dingen er aan te herinneren, dat de mensch hier op aarde hoogere belangen te verzorgen heeft dan die van de vergankelijke behoeften dezes levens, en dat de hoogste vreugde, de onschendbare vreugde van de menschelijke ziel hier op aarde, bestaat in de bovennatuurlijke vervulling van zijn plicht, waardoor God, ondanks alles, wordt geëerd, gediend en bemind."

Met een uiting van vertrouwen in de voorspraak der H. Maagd en het verleenen van den apostolischen zegen eindigt dit merkwaardige pauselijke schrijven.

De Schoolquaestie.

III.

Op het Voorloopig Verslag van den Kolonialen Raad zond de Gouverneur het volgend Antwoord:

„Met oprecht leedwezen vernam ondergeteekende de mededeeling, dat de indiening van het ontwerp vrij algemeen wordt betreurd, omdat men van meening is, dat het den Raad wel had mogen worden bespaard, te worden gesteld voor het alternatief terug te komen van zijn nog zeer onlangs genomen beslissing of de door hem goedgekeurde verordening te zien vernietigen. Te grooter was dat leedwezen omdat ondergeteekende gemeend had, dat er in het onderhavig geval eener ontstemming bij den Raad zou zijn veroorzaakt, indien de verordening vernietigd was zonder meer,— zonder dat den Raad de gelegenheid geboden was kennis te nemen van het gevoelen der Regeering ten aanzien van 's Raads arbeid, zoomede van de beslissing waartoe zij geraakt was— alzoo zonder dat de Raad in staat gesteld was nogmaals zijn gevoelen uit te spreken na op de hoogte te zijn gebracht van de inzichten en plannen der Regeering.

Wanneer dan ondergeteekende van oordeel was, dat er in dat geval eerder van verzuim tegenover den Raad sprake had mogen zijn indien het college onkundig gelaten was van het voornemen der Regeering om de aangehaalde verordening te vernietigen en van de reden, die haar daartoe aanleiding gegeven had, — waneer hij in gebreke gebleven was den Raad de gelegenheid te geven zijn gevoelen —ditmaal getoetst aan het inzicht der Regeering — uit te spreken, wanneer ten deze in het oog gehouden wordt, dat het voorschrift, dat de vernietiging van de verordening zal veroorzaken, daarin opgenomen was ingevolge votum van het kleinste getal leden van den Raad, dat tot het nemen van eene beslissing bevoegd is, zoodat door de indiening van het wijzigings-ontwerp aan meerdere leden, die bij de behandeling van het ontwerp niet tegenwoordig hebben kunnen zijn, de gelegenheid geboden werd alsnog van hun gevoelen te doen blijken, — dan zal Uw college het zeer verklaarbaar vinden, dat niet enkel zijn leedwezen werd opgewekt, maar dat het hem daarbij eene groote teleurstelling was te vernemen, dat de indiening van zijn met zoo goede bedoeling gedaan voorstel word betreurd!

Zou ondergeteekende gereedelijk toegeven, dat een verzoek, zonder meer, aan den Raad om van eene kort te voren genomen beslissing terug te komen, 's Raads rechtmatige bevreemding zal moeten opwekken,— in dit bijzonder geval had hij geoordeeld, dat verschillende omstandigheden,—waarvan hij reeds gewaagde, — er toe hadden meegewerkt om eene andere opvatting dan die de Raad blijkt te deelen gangbaar te maken,— en was het dan ook op grond van de daartoe leidende overwegingen, dat hij gemeend had vrijheid te mogen vinden den Raad het ontwerp voor te leggen, waarin eene wijziging wordt voorgesteld van de kort te voren door het college goedgekeurde en door ondergeteekende vastgestelde verordening.

Zeer zeker verkrijgt het door den Raad geopperd bezwaar grootere beteekenis wanneer de voorgestelde wijziging van principieelen aard is, maar reeds in de Memorie van toelichting bij het ontwerp vestigde ondergeteekende er de aandacht op, dat veeljarige ondervinding de door eenige leden mogelijk geachte, — en dan in hare gevolgen terecht gevreesde —, verwachting geenszins schijnt te rechtvaardigen. Hij was en is er dan ook verre van, iets van dien aard te verwachten, en, ware zoodanige vrees al bij hem opgekomen, dan meent hij, dat in het voorschrift van art. 8 sub 2 der verordening een zeer toepasselijke en klemmende rem gevonden wordt, door de werking waarvan aan eventueele leeringen van felle sectarissen, die tweedracht en godsdienthaat onder de bevolking zouden kunnen zaaien, paal en perk zal worden gesteld. Het bedoeld voorschrift geeft toch de macht den onderwijzer de bevoegdheid tot het geven van onderwijs te ontnemen wanneer hij bij het geven van onderwijs leeringen verspreidt, strijdig met de goede zeden, en nu meent ondergeteekende dat, wanneer men zoo ver mocht gaan om in de school leeringen te verkondigen, die de vorenbedoelde door den Raad gevreesde gevolgen kunnen hebben, die leeringen te beschouwen zijn als strijdig met de goede zeden des lands, zoodat de Gouverneur te allen tijde in staat zal zijn den verspreider van dergelijke leeringen het geven van onderwijs onmogelijk te maken.

Kan het waar zijn, dat het verstrekken van confessioneel onderwijs aan gesubsidieerde bijzondere scholen toegelaten is zelfs bij behoud van het voorschrift, waarvan bij den Raad wijziging is aangevraagd,— dat dus door het voorschrift, dat dat de onderwijzers aan die scholen zich zullen moeten onthouden van iets te leeren, te doen of toe te laten wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden, niet bedoeld is uitsluiting van confessioneel onderwijs, maar meer bepaald het voorkomen van aan andersdenkenden aanstoot gevende uitersten, op dat gebied,— het is niet tegen te spreken, dat, door het bestendigen van de bepaling, het bijzonder onderwijs er aan bloot blijft staan te eeniger tijd den eisch te vernemen, dat voortaan het karakter daarvan geheel neutraal zij,— en dat mogelijk zelfs zonder dat aanleiding gegeven is tot de vrees, dat de bij dit onderwijs verspreide

leeringen op godsdienstig gebied de door den Raad gemelde gevolgen zal hebben.

Staat nu een ander voorschrift ten dienste om deze gevolgen eventueel tegen te gaan, dan is het behoud van het eerstbedoeld voorschrift in het geheel niet gemotiveerd,— dan wordt het eene onbillijkheid tegenover het bijzonder onderwijs, dat daardoor, zooals enkele leden van den Raad meenden, in zijne vrijheid van beweging zal worden gekortwiekt.

Het geval staat dan, meent ondergeteekende, zoo: dat,— terwijl zij, die het behoud van het voorschrift voorstaan, aan het confessioneel bijzonder onderwijs dit karakter geenszins wenschen te ontnemen, maar het voorschrift enkel gehandhaafd willen zien om de kwade gevolgen te kunnen keeren van het betreden van buitenste paden—, dat onderwijs door behoud van het voorschrift steeds blootgesteld zal zijn aan den eventueel te stellen eisch dat het dat karakter aflegge,— en dat het behoud van het voorschrift, ten einde in het evenbedoeld geval te kunnen dienen, geen vereischte is, omdat een ander voorschrift der verordening in dat geval dienstbaar kan worden gemaakt.

Het verslag vermeldt, dat de omstandigheden, waaronder de indiening van het ontwerp plaats grijpt in een te scherp licht stelde, dat den Raad het alternatief wordt gesteld terug te komen van zijne nog zeer onlangs genomen beslissing of de door hem goedgekeurde onderwijsverordening te zien vernietigen. Ondergeteekende wenscht uitdrukkelijk te verklaren, dat deze onderstelling in het aangegeven licht beschouwd, geenszins overeenkomstig is met de bedoeling van Regeering noch van Bestuur. Reeds hiervoren heeft hij getracht het standpunt van het Bestuur uiteen te zetten; gaarne voegt hij daaraan toe, dat ook de Regeering zich op geen ander standpunt had geplaatst: — bezat ondergeteekende daarvan de innige overtuiging,— hij heeft daarbij het volste vertrouwen dat de Raad, na kennisneming van hetgeen, blijkens het verslag van de behandeling der Curaçaoche begrooting voor 1907 in de Eerste Kamer der Staten-Generaal, door den Minister is gezegd, die overtuiging geheel zal willen deelen.

Ondergeteekende kan geenszins de door een lid geopperde meening onderschrijven, dat wijziging van eene niet afgekondigde verordening in strijd zou zijn met het reglement op het beleid der Regeering.

Er bestaat z. i. geen enkel bezwaar eene door den Raad goedgekeurde en door den Gouverneur vastgestelde verordening te wijzigen, alvorens de tenuitvoerlegging er van door hare afkondiging mogelijk wordt.

Het geval is toch zeer wel denkbaar, en heeft zich trouwens reeds voorgedaan, dat eene noodzakelijke wijziging in eene vastgestelde, doch nog niet afgekondigde, verordening tengevolge van een tusschentijds geopend nieuw gezichtspunt algemeen wordt ingezien.

Ligt het dan niet meer voor de hand, dat Raad en Bestuur hun arbeid eerst volmaken, alvorens tot de afkondiging wordt overgegaan, dan dat eerst het middel van vernietiging, dat uit den aard der zaak hooge uitzondering behoort te blijven, worde toegepast om daarna de verordening in haar geheel op nieuw in behandeling te nemen?

Het volgen van dezen omweg kan voorzeker allerminst bedoeld zijn. En waar het regeeringsreglement er over zwijgt, welke weg in dergelijk geval moet worden ingeslagen, meent ondergeteekende, dat het middel van voorafgaande wijziging in de verordening, alvorens zij wordt afgekondigd, geenszins buitengesloten is.

Kan daarenboven worden geconstateerd, dat dit middel reeds te voren door den Koloniaien Raad werd toegepast en alzoo diens sanctie verworven heeft, dan meent ondergeteekende, dat, daar de vraag in de praktijk reeds hare oplossing gevonden heeft en nog in het afgeloopen jaar de quaestie, of intrekking van eene nog niet afgekondigde verordening al of niet wettelijk toegelaten is, tusschen Raad en Bestuur ampel besproken was, er geene aanleiding tot verdere theoretische beschouwingen op dit punt bestaat."

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De heer ANGEL C. DA COSTA GÒMEZ, onlangs te Carácas aan de Centrale Universiteit van Venezuela tot doctor in de medicijnen bevorderd, heeft Woensdag met gunstig gevolg het bij de wet gevorderd examen afgelegd ter verkrijging van de bevoegdheid, om de geneeskunde in de kolonie uit te oefenen.

Wij wenschen hem van harte geluk met zijn welslagen.

De Vrijmoedige

Bericht,

Wegens overvloed van stof moest de Correspondentie van Aruba blijven liggen. Tot de volgende week dus.

Onze Financien.

De opbrengst aan Belastingen op Aruba beliep ƒ38,594.05, geraamd was ƒ23,200.

Aan inkomsten van onderscheiden aard werd ontvangen: ƒ31,946.97[5], geraamd was ƒ9,390.

Te samen brachten de middelen en inkomsten daar dus op: ƒ70,541.02[5] en dekken de uitgaven bijna dubbel.

De uitgaven voor dat eiland waren beraamd op ƒ45,337.50, niet medegerekend de pensioenen, wachtgelden, onderstanden en onvoorziene uitgaven.

Dit schitterend succes is te danken hoofdzakelijk aan de exploitatie van phosphorzure kalk. Het vergunningsrecht tot ontginning daarvan, geraamd op ƒ2,000, liep tot ƒ23,772.18.

Bonaire was minder gelukkig. De belastingen, geraamd op ƒ29,050, brachten slechts op: ƒ27,674.04.

De overige Inkomsten, tot een gezamenlijk bedrag van ƒ3,327.91, overtroffen de raming met ruim ƒ1000.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Lusi Seberio, Henriette Abad de Henriquez, R. D. Lima, Sluisa Bobo, Abram Junis, H. C. Hüeck, M. S. de Haseth, Johannes Martines Henriquez, Julio Henriquez, Nicolai Johnsen c/o „Alf" Capt. E. Hansen, c/o Norwegain Consul, Lawrence Hassell in care of Captain Modest the Romer, Loinora Corter, Tomas Kristen, Alberto C. Suarez, Maria Beker. Sta. Rosa, en een briefkaart zonder adres.

Landbouwcredieten.

Credieten, voorloopig tot een gezamenlijk bedrag van f 5,000 —, kunnen uit de koloniale kas renteloos worden gegeven tegen persoonlijke of zakelijke borgstelling, ten dienste van het bedrijf.

Gemotiveerde aanvragen met opgave der borgstelling worden ingewacht bij den Landbouwkundige, W. VERSLUYS, vóór 25 Februari a.s.

Nadere inlichtingen omtrent de voorwaarden worden ook door hem verstrekt.

De „Curaçaosche Maatschappij."

In dank ontvingen wij een brochure inhoudende twee voordrachten: 1°. Eenige opmerkingen over Grondbewerking en Bemesting", gehouden door den Secretaris der Maatschappij, de Heer G. B. DUSSEL, 2°. De Cultuur van Dividivi (Caesalpina Coriaria), gehouden door den Landbouwkundige, de heer W. VERSLUYS.

De Maatschappij heeft zeer zeker een nuttige daad verricht met het openbaar maken dezer beide voordrachten. Van harte hopen wij, dat nog meer dergelijke brochures onder de leden verspreid mogen worden.

Hamburg-Amerika lijn.

Van de agenten dezer lijn, de heeren EDWARDS, HENRIQUEZ & Co, ontvingen wij een heel stapeltje zeer merkwaardige, net uitgevoerde gidsen en brochures. Wij brengen genoemden Heeren onzen besten dank voor deze beleefdheid.

Tot onze spijt zagen wij uit een der boekjes, dat in 1907 Curaçao niet werd opgenomen in een der plannen der beide West-Indische pleizierreizen met de *„Blücher"*.

Maar wij kunnen ons voorstellen, dat dit maal voor de Amerikaansche touristen noodzakelijk Colon, Kingston en Santiago de Cuba moesten worden aangedaan. Wij hopen dus maar weer op een volgend jaar. Wij zijn zoo langzamerhand gewoon geraakt aan een jaarlijksch bezoek, en zien niet gaarne, dat men van een goede gewoonte afwijkt. Curaçao mag wel eens zoo'n buitenkansje hebben, en dit jaar hadden de Amerikanen ons eiland juist op z'n mooist kunnen zien, na al die overvloeddige regens. 't Is jammer, dat het er niet op kon overschieten.

Een korte eervolle vermelding verdienen nog de twee nieuwe reuzenschepen dezer wijdvertakte maatschappij.

De *„Amerika"* werd in gebruik genomen in October 1905. Deze stoomboot is 203,85 M. lang, 22,55 M. breed, en 15.08 M. diep.

De „Kaiserin Auguste Victoria" werd in Mei 1906 in gebruik genomen, meet 213 M, is 23,47 M. breed en 16,38 M. diep. Beide stoombooten bieden plaats aan 4000 personen.

A. N. V.

Bestuursvergadering op Dinsdag 5 Februari 1907 des avonds ten 7½ ure ten huize van den Heer L. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT. Tegenwoordig 9 leden. De vergadering wordt geleid door den Voorzitter, de Heer MORDY. C. HENRIQUEZ.

De vergadering wordt geopend, doch alvorens den Secretaris te verzoeken, de notulen voor te lezen, richt de voorzitter het woord tot den Heer H. P. DE VRIES om hem als lid van het Bestuur een hartelijk welkom in ons midden toe te roepen.

De Voorzitter zegt den Heer De Vries te kennen als een vriend van Curaçao en meent, dat deze als Hollander ook zal wenschen, dat de band tusschen moederland en Kolonie steeds sterker worde. Hij twijfelt er dus niet aan, dat de Heer De Vries steeds bereid zal zijn als bestuurslid onzer Groep de belangen der Kolonie te behartigen.

De Heer De Vries vraagt nu het woord, in de eerste plaats om den Voorzitter te bedanken voor de hartelijke woorden, namens het Groepsbestuur, tot hem gericht en in de tweede plaats om de vergadering de verzekering te geven, dat hij altijd veel van Curaçao gehouden heeft, zijne benoeming op hoogen prijs stelt en belooft naar zijne beste krachten te zullen medewerken tot bereiking van het schoone doel, hetwelk het Alg. Ned. Verbond beoogt.

De Secretaris leest nu de notulen der vorige bestuursvergadering voor, waarna deze worden goedgekeurd.

Vervolgens worden de ingekomen stukken behandeld:

1°. Brief van den Heer H. P. de Vries, vertegenwoordiger van den K. W. I. M. alhier, met de mededeeling, dat hij de benoeming tot lid van het bestuur onzer Groep aanvaardt.

2°. Beschikking van den Gouverneur, waarbij de voorgestelde wijzigingen in het reglement der openbare boekerij op Aruba worden goedgekeurd.

3°. Jaarverslag van den Heer J. H. P. Schrils over de openbare boekerij van het Verbond op Aruba. Dit verslag zal aan het Hoofdbestuur opgezonden worden ter opneming in „Neerlandia."

4°. Brief van de muziekuitgevers maatschappij te Rotterdam met opgave der verminderde prijzen van het „*Boekje van tante An*".

Overwegende, dat het niet raadzaam is in het begin van het jaar reeds eene uitgave te doen van ±f150 ter verspreiding van bovengenoemd liederboek, wordt besloten hiermede te wachten, tot het zal blijken, dat de toestand onzer kas zulk eene uitgave kan toelaten.

5°. Beschikking van den Gouverneur, waarbij wordt medegedeeld, dat de subsidie voor het jaar 1907 voor onze Groep betaalbaar gesteld zal worden.

De Secretaris leest nu zijn jaarverslag voor, hetwelk na eenige kleine wijzigingen wordt goedgekeurd.

Aan de orde is thans de verkiezing van 3 bestuursleden, ingevolge art. 4 van het reglement.

Aan de beurt van aftreding zijn de Heeren: H. J. Th. Boomgaart, L. van der Veen Zeppenfeldt en Mordy. C. Henriquez.

De uitslag der stemming is, dat op ieder der bovengenoemde Heeren uitgebracht worden 8 stemmen, op de Heeren J. de Haseth en J. Boer ieder 1 stem en 1 stem blanco, zoodat de aftredende leden alle drie zijn herkozen.

Vervolgens wordt bepaald, dat het dagelijksch bestuur zal zijn samengesteld evenals het vorige jaar.

Wordt besloten de jaarlijksche algemeene vergadering te houden op Donderdag 21 Februari a. s. ten 7½ uur in de bovenzaal van de Societeit „De Gezelligheid."

Wordt benoemd tot lid in de commissie, bedoeld in art. 6 van de statuten van het Verbond de heer F. Agterberg te Nijmegen.

Na ingekomen inlichtingen is gebleken, dat de uitgaven, verbonden aan het verstrekken der portretten van H. M. de Koningin in lijsten te hoog zullen zijn. Wordt dus besloten de portretten zonder lijst te verstrekken.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Het Wilhelmina-Park.

Het is een lust dit Park te zien, zoo heerlijk, frisch groen. De struiken en boomen worden goed onderhouden en doen het uitstekend. Eere aan Mejuffrouw Rebecca Cohen Henriquez, steeds zoo ijverig in de weer om het Park te laten strekken tot een waar sieraad onzer stad.

Voor een paar weken geleden werden aan de Dameselub *Entre Nous* twee rustbanken ten geschenke gegeven en in het Park geplaatst.

Muziek.

Woensdag a. s, om 7,30 uur muziekuitvoering in het Wilhelmina-Park, volgens onderstaand program:

1. Garnison, marsch .... J. Gottlöber.
2. Bonne Etoile, ouverture..... E. Mullot.
3. Espiritus del Vino, valse.. Gallardo.
4. Fantaisie sur Martha........ Flotow.
5. La Mattchiche, marche....... Borel-Clerc.
6. Fantaisie sur Faust.......... Gounod.
7. Pistonnette, polka pour Piston....... .... E. Mullot.
8. Een Jolig Bal, potpourri... J. Boskaljon.

Buitenland.

DUITSCHLAND.

De regeering van het Duitsche Rijk is tegen den Rijksdag opgetreden met een hardhandigheid, alsof zij de Russische Doema tegenover zich had. Doch wanneer het voorbeeld van de staatslieden aan de Newa de bewindvoerders te Berlijn tot navolging heeft geprikkeld, dan werd daarbij op onverklaarbare wijze uit het oog verloren, dat de toestanden geheel en al verschillend zijn. Met de ontbonden Doema viel inderdaad geen land te bezeilen. Zij toonde zich niet rijp voor het parlementaire leven, al was ook de regeering niet vrij van alle schuld. Maar de Rijksdag heeft als Volksvertegenwoordiging een verleden, dat er wezen mag, en het verwijt van onhandelbaarheid treft hem in geenen deele.

Vanwaar dan dat uitdagend optreden der regeering over een betrekkelijk ondergeschikte quaestie? Of heeft het Centrum zich niet om zeer gegronde redenen verzet tegen de ongemotiveerde opvoering van het oorlogsbudget? Het heeft hier allen schijn, alsof het ging om de persoonlijke liefhebberij van den Keizer zwaarder te laten wegen dan het welbegrepen volksbelang.

Het Centrum verzette zich niet tegen de vermeerdering van oorlogsuitgaven, in zoo verre deze noodig bleken te zijn, maar wilde van geen schadelijke overdrijving hooren. Toen werd de Rijksdag ontbonden verklaard. De Staatsalmacht hoopte bij een nieuwe samenstelling meer onafhankelijk te zullen kunnen optreden.

In hoofdzaak scheen de campagne inderdaad tegen het Centrum te zijn gericht. Waarom?......Ook dit is niet duidelijk, althans wat de regeering betreft. Het Centrum heeft van zijn positie in den Rijksdag geen misbruik gemaakt. Het steunde de regeering, waar dit met zijn beginselen overeen te brengen was, en zijn staatkunde was nationaal in den echten zin des woords. Uit menig moeilijk parket werden de elkander sinds Bismark opvolgende rijkskanseliers gered door het Centrum, dat zonder ooit streng ministerieel te worden, of van ministeries deel uit te maken, toch de regeeringen in de gelegenheid stelde te arbeiden voor 's lands belang. Dat de keizer-zelf deze gedragslijn van het Centrum op prijs stelde en in die partij allerminst een gevaar zag voor den Staat bleek nog dezen zomer, toen hij in een persoonlijk schrijven aan het bureau van den Katholiekendag te Essen zijn belangstelling toonde voor de werkzaamheid zijner Roomsche onderdanen.

Thans heet het van liberale zijde, dat „de dwingelandij" van het Centrum moet worden gebroken. Tegen dat „juk" ging de strijd van hen, die in vroeger jaren zoo hevig den Kulturkampf voerden in Bismarck's gevolg. Een anti-clericaal „bloc" was naar Fransch model, bezig zich te vormen. Het volk heeft echter zijn wil duidelijk uitgesproken.

Het Centrum heeft bij de verkiezing een schitterende overwinning behaald. Voorzoover de uitslag daarvan bekend is, zal in den nieuwen Rijksdag het Centrum 108 zetels tellen, de Katholieke Polen bezetten er nu 20 de conservatieten 81, de Nationaal-Liberalen 56, de Progressisten 48, de Socialisten 43, de Anti-semieten 26. De Regeering zal dus ook in den nieuwen Rijksdag haar wil niet kunnen doorvoeren tegen het algemeen belang der bevolking.

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO